

REFUTATIO

Erroris Execrabilis,

Symbolum Nicænum

IMPUGNANTIS,

*Qui occurrit in Fallaci isto Li-
bello, cui Titulus est,*

ANIMADVERSIONS

ON

Mr. *HILL*'s Book.

AUTHORE

EDMUNDO ELISIO, Coll. Bal.
apud Oxonienses quondam Socio.

Magna est VERITAS, & Prævalebit.

An. Dom. M. DC. XCVI.

REFUTATIO &c.

Animadver-
sions, P. 29.

“**M**R. Hill might very
“well have for-
“born his Cen-
“suring the Bishop upon this Article of
“the Creed ; for whatever pains he
“takes to deliver his Readers from this
“Thought, That the Fathers of the
“Council of *Nice* have referred the Ex-
“pression *Deus de Deo, & Lumen de Lu-*
“*mine*, to the Second Generation, yet
“he himself furnishes us with a suffici-
“ent Argument to Confute him, in the
“Passages which he quotes in the Mar-
“gin out of *Tertullian, Theophilus, A-*
“*thenagoras, Justin, and Tatian*. For
“the Fathers have used these Expressi-
“ons with *Tertullian* against *Praxeas*,
“to denote the Second, but not the E-
“ternal Generation of the Word : what
“can a Reader conclude from thence,
“but that the Notion *Deus de Deo, &*
“*Lumen*

“ *Lumen de Lumine*, in the Council of
 “ *Nice*, relates to this Second Genera-
 “ tion ?

QUALEM esse existimemus Istum
 hominem, qui se profitetur *Ecclesiæ Angli-
 canæ* Filium, dum ausus sit Asserere Fal-
 sissimam esse (*Horresco referens*) Præci-
 puam Symboli NICÆNI Partem, nem-
 pe ipsissima verba, quæ Sanctissimi *Pa-
 tres* exhibuerunt ad Denotandam *Filii*
ÆTERNI ÆTERNAM a Patre Æ-
TERNO Generationem ! Ex hoc conces-
 so, quod *Tertullianus*, *Theophilus*, &c.
Secundam, nescio quam, *Generationem*
FILII sibi Fingebant, non sequeretur
 Sanctissimos *Patres* in Concilio NICÆ-
 NO assumpsisse Falsissimum istorum
 Commentum ad Veritatem Maximi a-
 pud omnes in Toto Orbe Christianos
 Momenti exprimendam. Sed illa Viro-
 rum eximio Ingenio, ac omnimoda E-
 ruditione præstantium verba Scrutemur,
 quibus iste autumat significatam esse
 absurdam istam Opinionem de Secunda
FILII Generatione. *Animadversf. p. 26.*
 “ The Ancients had not a very just *Idea*
 “ of the Doctrine of the Trinity, when
 A 2 “ they

"they conceiv'd Two Generations of
 "the Word; the one *ab Aeterno*, the o-
 "ther before the Creation of the World.
 "*Tertull. Apologet. Adversus Gentes*, R
 "Cap. 21 Hunc ex Deo prolatum didi-
 "cimus, & prolatione Generatum, &
 "idcirco Filium Dei, & Deum Dictum
 "ex Unitate Substantiæ: nam & Deus
 "Spiritus. Etiam cum radius ex Sole
 "porrigitur, portio ex summa, sed Sol
 "erit in Radio, quia Solis est Radius,
 "nec Separatur Substantia sed Extendi-
 "tur. Ita de Spiritu Spiritus, & de Deo
 "Deus.

"Ille igitur Dei Radius, ut
 "retro semper prædicabatur, delapsus
 "in Virginem quandam, & in utero e-
 "jus Caro figurata Nascitur Homo Deo
 "missus. Caro Spiritu instructa nutri-
 "tur, adolescit, affatur, docet, opera-
 "tur, & Christus est.

Ut verum ac genuinum *Tertulliani*
 sensum percipiamus Notandum est quod
 Solis Radius sit ipse Sol ad *Extrinssecum*
 Pertingens. Sic *Filius Dei* est ipse Deus
 ad omnia Pertingens Creatura; Peculiari
 modo ad Unamquamq; Creaturam *Ra-*
tionis

s of *tionis* Participem. Summa admiratione
e o- dignum esse videtur Hominem animi
ld. flagrantis impetu tam sæpe vacillantem
tes, Rectissimam sæpissime proferre senten-
di- tiam de Persona Christi, de qua tam va-
& riæ jactantur sententiæ apud plurimos eo-
um rum qui Christianos se esse Profitentur.

us *Tertull. Contra Herm. Cap. 3.* "Fuit
ole "autem Tempus cum & Delictum &
ol "Filius non fuit.

as, Manifestum est *Tertullianum* hoc in
li- loco per *Filium* nihil aliud significare,
eo quam τὸν λόγον quæ Missum a Patre
ad Hominem Delinquentem Redimen-
at dum. *Cap. 18.* "Quale est ut Filio Dei
s "Sermone Unigenito, & Primogenito a-
e "liquid fuerit præter Patrem Antiquius?
o Respectu *Personæ*, non *Essentiæ* *Tertul-*
- *lianum* existimasse *Patrem* esse Priorem,
- seu Antiquiorem clarissime apparet ex
i Sacris * hisce verbis infra ab ipso reci-
d tatis. "Filius Sermo, & Deus Sermo,
" & Ego, * & Pater Unum sumus. *Lib.*
" *adversus Praxeam*, *Cap. 2.* Unicum
s "quidem Deum credimus: sub hac ta-
i "men dispensatione, quam οἰκονομίαν di-
" cimus, ut Unici Dei sit & Filius Sermo

“ ipsius, qui ex ipso processerit, per quem
 “ omnia facta sunt, & sine quo factum est
 “ nihil. Hunc Missum a Patre in Virgi-
 “ nem, & ex ea Natum Hominem, &
 “ Deum, Filium Hominis, & Filium
 “ Dei, & Cognominatum Jesum Chri-
 “ stum. Hunc Passum, hunc Mortuum,
 “ & Sepultum secundum Scripturas, &
 “ resuscitatum a Patre, & in Cœlos re-
 “ sumptum, sedere ad dexteram Patris,
 “ venturum judicare vivos & mortuos.
 “ Qui exinde miserit secundum Promis-
 “ sionem suam a Patre Spiritum Sanctum
 “ Paracletum, Sanctificatorem. Fidei
 “ eorum qui credunt in Patrem & Fili-
 “ um, & Spiritum Sanctum. *Cap. 5.* Aiunt
 “ quidem & *Genesim* in Hebraico ita in-
 “ cipere : In Principio Deus fecit sibi fi-
 “ lium. Hoc ut firmum non sit, alia me
 “ argumenta deducunt ab ipsa Dei dis-
 “ positione, qua fuit ante mundi consti-
 “ tutionem, adusque filii generationem.
 “ Ante omnia enim Deus erat solus, ipse
 “ sibi & mundus, & locus, & omnia.
 “ Solus autem quia nihil aliud extrinse-
 “ cus præter illum. Cæterum ne tunc
 “ quidem solus ; habebat enim secum,
 “ quam

“quam habebat in semetipso, Rationem
 “suam scilicet. Rationalis enim Deus, &
 “Ratio in ipso prius; & ita ab ipso om-
 “nia. Quæ Ratio Sensus ipsius est, hanc
 “Græci λόγον dicunt, quo vocabulo eti-
 “am Sermonem appellamus. —————

————— “Etsi Deus nondum Sermo-
 “nem suum Miserat, proinde Eum cum
 “ipsa, & in ipsa Ratione intra semet
 “ipsum habebat, tacite cogitando, &
 “disponendo secum, quæ per Sermonem
 “mox erat dicturus. In hisce verbis ex-
 hibitam videmus accuratissimam Refu-
 tationem istius Erroris, Deum Fecisse sibi
 Filium, seu Filium Dei esse Creaturam.
 Ostendit Eum esse Rationem Summam
 & Æternam, nempe *Sensum ipsius DEI*.
 Aperte constat quod per Filii *Generatio-*
nem hoc in loco nihil aliud sit intelligen-
 dum, nisi *Prolatio SERMONIS* ad
 Mundum Constituendum. Hanc *Pro-*
lationem Verbi, seu Sermonis exprimit his
 vocibus supra recitatis: *Etsi Deus non-*
dum Sermonem suum Miserat, &c. Atque
 etiam hac admirabili, ac plane Divina
 locutione, quæ occurrit in Capite VI.
 “Ut primum Deus voluit ea quæ cum
 “So-

“Sophiæ Ratione, & Sermone disposue- not
 “rat intra se, in substantias, & species nita
 “suas edere, ipsum primum protulit San
 “Sermonem, habentem in se individu- bor
 “as suas rationes Sophiam, ut per ip- cor
 “sum fierent Universa, per quem erant N
 “cogitata, atque disposita, imo & facta ho
 “jam, quantum in Dei sensu. Hoc bu
 “enim eis deerat, ut coram quoque in
 “suis speciebus atque substantiis cog- T
 “noscerentur, & tenerentur. *Caput 8.* Se
 “Sermo & in Patre semper, sicut dicit : ô
 “Ego in Patre. Et apud Deum semper, or
 “sicut scriptum est: Et Sermo erat. Σ
 “apud Deum. Et nunquam Separatus a A
 “Patre, aut alius a Patre: quia Ego, & C
 “Pater Unum Sumus. *Cap. 15.* f
 “Istum autem & ipsum Deum (*Paulus*) i
 “cognominavit: Quorum Patres, & ex
 quibus Christus secundum Carnem, qui
 est super omnia Deus benedictus in
 ævum. Tantum abest ut ipse relegendo
 hæc doctissimi *Tertulliani Scripta Concilii*
 NICÆNI Impugnatori Assensum præ-
 berem, ut inde mihi amplior adversus
 illum ardeat Indignatio. Nam constat
 mihi per *Gratiam Divinam Tertulliano in-*
 no-

ue- notuisse τὸ Βάθος τῆς Θεοῦ, *Profundum Tri-*
 ies *nitatis* Myſterium, cujus explicationem
 ulit Sanam ac Catholicam accuratiſſima ver-
 lu- borum formula ſecundam *S. Scripturas*
 p- compoſita exhibuit *Concilium NICÆ-*
 nt *NUM*, per omnia ſæcula ab Unoquoq;
 ta homine vere Chriſtiano ſummis laudi-
 oc bus celebrandum.

in Jam diſquiramus quænam fuerit
 g- *Theophili Antiocheni* de Perſona Chriſti
 3. Sententia. *Ad Autolychum*, lib. 2. Ἐχων
 : ὁ Θεὸς τὸν ἑαυτῷ Λόγον Ενδιέθετον ἐν τοῖς ἰδοῖς
 , σπλάγχνοις Εἰέννησεν Αὐτὸν μετὰ τῆς ἑαυτοῦ
 - Σοφίας ἐξερעζάμενον Πρὸ τῶν ὀλων. Τῷτον τῷ
 a Λόγον ἔχεν Ὑπαρχὴν τῶν ὑπ' αὐτῷ γεγεννημένων,
 : Ἐδὲ αὐτοῦ τὰ πάντα πεποίηκεν. Aperte con-
 ſtathæc verba Ενδιέθετον ἐν τοῖς ἰδοῖς σπλάγ-
 χνοις nihil aliud ſignificare, quam quod
 ipſa hæc *S. Joannis* verba ſignificant :
 Ὁ ὢν εἰς τὸ Κόλπον τοῦ Πατρὸς. Εκεῖ, in-
 quit *Evangelista*, Εξηγήσατο, ipſe *Enarra-*
 vit, *He hath declared him. Scilicet Uni-*
 genitus Dei Filius. Veram ac Efficacem
Patris Omnipotentis notitiam toti Orbi
 exhibuit primo per *Creationem Cæli*, &
Terræ, atque omnium quæ in iis ſunt :
 deinde per *Incarnationem ſuam*, per *Na-*
 tivitatem,

tivitatem, per omnia quæ in Terris ver-
 fatus *Faciebat*, aut *Patiebatur*. Nunc jam
 ab Eo Solo, Fonte immenso omnis sa-
 pientia Derivatur in Unumquemque
 hominem, qui *Patrem Nostrum qui est*
in Cælis, vere ac sincere *Diligit*, vera
 sincera, ac Efficacissima Dei Notitia.
 Εἰρήνησεν αὐτὸν πρὸ τῶν ὅλων. Pudenda sane
Anonymi hallucinatio est ista *Opinio*,
 quod hoc in loco *Theophilus* loqueretur
 de *Generatione in Tempore*. Certe πρὸ τῶν
 ὅλων, ante hæc *Univerſa*, seu ante mun-
 di constitutionem *Tempus* non erat, nec
 esse potuisset. In hoc ipso *Libello* hæc
 Scripta occurrunt : Ο Λόγος ὁ τῷ Θεῷ, ὅς
 ἐστὶ καὶ Υἱὸς αὐτοῦ ἔχων ὡς οἱ Ποιηταί, καὶ Μυθογρά-
 φοι λέγουσι Υἱὸς Θεῶν ἐκ σωστικῆς γινωσκόμενης, ἀλλὰ
 ὡς ἀλήθεια διηγεῖται Τὸν Λόγον, τὸ ὄντα Διὰ
 πάντες ἐνδιήθητον ἐν καρδίᾳ Θεῶ. Πρὸ γὰρ τὴν
 γένεσιν τῶτον εἶχε σύμβολον ἑαυτοῦ νοῦν καὶ
 φρόνησιν ὄντα. ὅτε δὲ ἠθέλησεν ὁ Θεὸς ποιῆσαι
 ὅσα ἐβούλετο, τῶτον τὸν Λόγον ἐγέννησε Προ-
 φητικόν. “ *Hunc Sermonem Genuit Pro-*
latum. Sole clarius elucescit Doctissi-
 mum *Theophilum* nihil aliud significare
 per hanc *Generationem*, ὅτε δὲ ἠθέλησεν ὁ
 Θεὸς Ποιῆσαι &c. ἐγέννησε, quam ipsam *Prola-*
tionem

tionem Sermonis ad hæc Univerſa Conſtituenda.

Athenag. Legat. pro Chriſtian. Κύριε, Φησὶ (τὸ πνευματικὸν πνεῦμα) ἐκλήσε με ἀρχῶν ὁδῶν αὐτοῦ εἰς ἔργα αὐτοῦ. Nihil aliud ſignificare voluit *Theophilus* per hoc verbum ἐξήνησε, quam quod nos intelligere debemus per iſtud ἐκλήσε; nempe *Creationem*, ſeu *Generationem* vocat *Spiritus Sanctus Prolationem Filii Æterni* a Patre Æterno ad hæc Univerſa conſtituenda. θελήματι δὲ τῷ ἀπλοῦς αὐτοῦ προσηδῶ ὁ λόγος. *Voluntate Simplicitatis ejus proſilit Verbum*, ut argute loquitur *Tatianus*. His verbis *Athenagoras Orthodoxam* proferet ſententiam. Νοῦν καὶ τὸν τοῦ Θεοῦ καὶ μὴ μοι γελοῖον τις νομίζῃ τὸ γινώσκειν τῷ Θεῷ. ὅτι ὡς ποιητὴ μυθοποιῶσιν, ὁδὸν βελτίους τῶν ἀνθρώπων δεικνύοντες τὰς θεάς, ἢ περὶ τοῦ Θεοῦ, καὶ Πατρὸς, ἢ περὶ τοῦ γινομένου πεφρονήκαμεν ἀλλ' ἔστιν ὁ γιὼς τοῦ Θεοῦ λόγος τοῦ Πατρὸς, ἐν ἰδέᾳ, καὶ ἐν ἐνέργειᾳ, πρὸς αὐτοῦ γὰρ, καὶ δι' αὐτὸς πάντα ἐγένετο, ἐνὸς ὄντος ὁ Πατὴρ, ὁ καὶ γιὼς.

S. Juſtin. Martyr. Dialog. cum Tryph.
 Τοῦτο γὰρ τῷ ὄντι ἀπὸ τοῦ Πατρὸς προβληθὲν γέννημα πρὸ πάντων τῶν ποιημάτων σωτὴρ τῷ Πατρὶ, καὶ
 τὸ τῷ

τῷ ὁ Πατὴρ προσμιλεῖ, ὡς ὁ Λόγος διὰ τοῦ Α
 Σολομῶντος ἐδήλωσεν, ὅτι καὶ Ἀρχὴ πρὸ πάντων τῶν
 ποιημάτων τούτων αὐτὸ καὶ γέννημα ὑπὸ τοῦ Θεοῦ
 ἐγέννητο, ὁ Σοφία διὰ Σολομῶντος καλεῖται.

Præclara hæc omnia, ac præcipue Or-
 thodoxa. In eodem *Dialogo* hæc verba
 occurrunt: Παράδειγμα τὸ χάριτι περιλή-
 φειν τὸ ὡς διὰ τοῦ πυρὸς ἀναπτόμενα πύρα ἐτέρα
 ὀρώμενα, εἰδέν ἐλαττωμένη ἐκείνης ἐξ ἧς ἀναφθίωαι
 πολλὰ δυνάμει, ἀλλὰ ταῦτά μόνον. Hanc
 atq; alias hujusmodi Similitudines sancti
 Patres proferebant non istiusmodi Opi-
 nione adducti, quod ipsi hac ratione Do-
 ctrinam de S. *Trinitate* Veram esse satis
 perspicue possent ostendere, sed ut per-
 vicacia, ac ferocia *Ethnicorum*, vel *He-
 reticorum Phantasmata* aliquatenus E-
 mollirent, quæ maximo erant illis impe-
 dimento, ne aliquam admitterent Cogi-
 tationem de tali *Objecto* Fidei Proposito,
 scilicet ab eo perpetuo abhorrentes tan-
 quam a Re omnino incredibili, & ab
 omni *Possibilitatis* specie aliena.

Tatianus hæc habet, Obscura quidem,
 sed (si sensum eorum ego capio) nequa-
 quam, *Heterodoxa*, sed *Sana*, ac *Vere Ca-
 tholica*. Orat. *Contra Græcos*. Οὐλήματα δὲ

ἐκ τῆς ἀπλότητος αὐτοῦ προσηδᾷ λόγος. ὁ δὲ
 ὢν τῷ λόγῳ ἔκατὰ κενῶ χωρήσας, ἔργον πρωτότοκον
 Θεοῦ τοῦ πνεύματος γίνεται. Τῆτον ἰσχυρὸν τῷ κόσμῳ τὸ
 ἀρχαῖον. Ὁ λόγος *VERBUM Non per Inane*
Or-seu Vacuum Proficiscens, οὐ κατὰ κενῶ χωρή-
 ρησας. Modeste admodum, ac tremebunde
 ἀλλή- loquitur, Sancto quodam (ut ita dicam)
 τῆς *Divinae Operationis* in Creatione Cœli,
 ὡς & Terræ Horrore perculsus. Faxit Deus
 hunc Opt. Max. Ne quid ipse proferam Maje-
 sti state Creatoris infinita indignum. Dico
 ei- illum Doctissimum *Tatianum* per has vo-
 ci- ces οὐ κατὰ κενῶ χωρήσας, hunc sensum
 is innuisse : *Per Univerſa Creanda Proficif-*
cens, seu Mundi Constitutionem Aggredi-
ens. Qua Verbi Professione, seu Eman-
tatione Facta sunt omnia, & sine ipsa Fact-
um est nihil quod Factum est. VERBUM
 quatenus *Proficiscens, seu Emanans*, ad
 hæc Univerſa constituenda vocat *Tatia-*
 nus ἔργον πρωτότοκον τῷ πνεύματι *Operatio-*
 nem *Primogenitam* Spiritus, scilicet *U-*
 nius *Spiritus Infiniti*, Dei Opt. Max. In-
 comprehensibilis Mundi Opificis. Τῆτον,
 inquit, ἰσχυρὸν ἔστιν ὁ κόσμος τῷ ἀρχαῖῳ. Hoc
 (*Verbum*) *scimus esse Principium Mundi,*
 hoc est, illum esse a quo Facta sunt om-
 nia,

nia, & sine quo Factum est nihil quod Factum est. Sic loquitur *Tatianus* de inexplicabili Operatione *Dei Filii* in Universalitate Rerum Creanda: sed ne γὰρ quidem de *Secunda* istiusmodi *Generatione*, quam somniat, *Anonymus* se in Antiquis hisce Authoribus legendis invenisse. Notandum est, quod per has voces *Deum Verum ex Deo Vero* Concilium Nicænum clarissime ostenderit se voces istas præcedentes *Deum ex Deo*, *Lumen ex Lumine* Comprobasse, ut *Sacris literis* conformes.

BULLI Eruditissimi Celeberrimos Tractatus in Honorem *Patrum Antiquorum* compositos flocci æstimat *Anonymus* p. 32. "I know there are some Learned Men, who, as Dr. Bull, have endeavoured to give a good sense of their Expressions, and by a long compass of Consequences reduce them to the ordinary Notions. *Latet Dolus in Generalibus*. Debit ostendere quo in Loco BULLUS Noster conatus sit *Longis Ambagibus*, & versatilis fermocinationis Circuitu Lectori imponere. Ab omni *Arte Sophistica* abhorret Vir integerri-
mus: sermone utitur simplici, & Aperto
cum

cum perpetua Recte Ratiocinandi
 methodo. Quod ad Veritatem inquiren-
 dam spectat in scriptis Profunda sapien-
 tia repletis latentem, non raro opus est
 longissimo Cogitationum Circuitu, ut
 ad illam ex Oculis omnium sublatam,
 nisi eorum, qui diligentissime ipsam re-
 quirunt, pervenire liceat. Hac de re ar-
 gute admodum loquutus est Vir Præstan-
 tissimus summo Ingenio atque omni Li-
 terarum genere ornatus *Joannes Don-*
Sat. 3. Rugosa quidem verborum com-
 positione utitur; qualis nimirum *Saty-*
ram decet. Stylum quodammodo *Per-*
turbatum ostendit, dum indignatione
 præfervida agitur adversus istiusmodi
Opiniones, & Affectus quibus miseræ ho-
 minum mentes abstrahuntur ab Amplexu
Veritatis, quam sibi, atque aliis ante
 omnia amatam velit. — ‘*On a huge Hill,*

‘*Cragged and steep, Truth stands, and*
 ‘*he that will*

‘*Reach her, about must, and about must go,*

‘*And what the Hills suddenness resists,*
 ‘*winn so.*

Hanc ipsam sententiam sic exprimit
 Clarissimus *Boethius: De Consolat. Philos.*
 Lib. 3. Met. 11.

Quis-

*Quisquis profunda mente vestigat verum,
 Cupitque nullis ille deviis falli,
 In se revolvat intimi lucem visus
 Longosque in orbem cogat inflectens motus,
 Animumque doceat quicquid extra molitur
 Suis retrusum possidere thesauris.
 Dudum quod atra texit erroris nubes
 Lucebit ipso perspicacius Phæbo.*

Opto equidem ut hic Noster (quia *Con-*
cilii NICÆNI) *Adversarius ipsam Ve-*
ritatem quærat potius quam *Auras Po-*
pulares: Studeat non ut Plus scire videat-
 ur quam *Antiqui Ecclesiæ Patres*, sed ut
 vere sciat omnia, quæ ad *Æternam A-*
nimæ suæ salutem consequendam, Et
 ad *Pacem Ecclesiæ vere Catholicæ* facien-
 dam conducunt.

Vale Amice Lector. Oremus invicem
 ut Salvemur.

F I N I S.

